

DE REDACTIE PRIVAAT

JUSTITIE IN DE STORM

Einde 1994 verklaarde ik in een interview o.m. het volgende:

„Belgische Justitie zalft, lapt en pleistert, maar van een visie is geen sprake ... Maar om in ons land tot het besef te komen dat Justitie meer financiële mogelijkheden nodig heeft dan een karige 1 procent van de federale begroting, moeten zich eerst zware incidenten voordoen” (Financieel Economische Tijd, 31 december 1994).

Vandaag, precies 4 jaar later, staan wij voor nog grotere uitdagingen, doordat eindelijk in dit land, na de gruwel van 1996, de ogen van het beleid zijn opengegaan en revolutionaire hervormingen nu worden doorgedrukt.

Piero CALAMANDREI schreef destijds terecht: *„Aucune branche du droit n'est aussi responsable de la justice que le droit de la procédure civile”*.

Daarom moet sterk betreurd worden dat juristen in het algemeen, processualisten en rechtspractici (advocaten, magistraten) in het bijzonder niet in de mogelijkheid werden gesteld om inhoudelijk stelling te nemen tegenover het zogeheten Octopusakkoord van de politieke partijen.

Het is niet aan politieke partijen, doch wel aan het Parlement om in deze materie wetgevend werk te verrichten.

Doordat bovendien een hoge snelheidstrein-procedure werd gevolgd, wist eenieder dat zelfs zinnige bedenkingen van praktische, dan wel van wetenschappelijke aard geen enkele kans maakten. Enige ernstige externe inbreng kon derhalve niet op adequate wijze worden gedaan, hoewel het in casu gaat om de meest fundamentele hervorming van het Gerecht in België sinds 1830.

Zowel de wetenschap als de praktijk zullen derhalve genoeg moeten nemen met een beoordeling a posteriori, wanneer startperikelen de onwerkbaarheid van belangrijke onderdelen van deze hervorming vermoedelijk aan het licht zullen brengen.

Dit geldt dan meer in het bijzonder:

1. De verticale integratie van het Openbaar Ministerie (zie de pertinente bedenkingen van A. DE NAUW, *R.W.*, 1998-99, 444 e.v.; zie

ook *Octopus ou la tentation des extrêmes*, J.T., 1998, 681). In Nederland werd het gelijkaardig voorstel van de Commissie Donner in 1995 opgeborgen.

Terloops moet ik mijn verbazing uitdrukken over het feit dat hier opnieuw de communautaire duivel opduikt.

In de schoot van de Octopus-groep is immers een akkoord ontstaan m.b.t. de taalrol van de federale procureur-generaal, die zou moeten alterneren met die van de procureur-generaal bij het Hof van Beroep te Brussel.

Waar de hervorming ogenschijnlijk bedoeld was om in de rechterlijke macht „*the right man (woman) on the right place*” te brengen, wordt door het voorgaand akkoord de recrutering van vermelde twee procureurs-generaal aanzienlijk beperkt. Wij hebben op het federaal niveau, als op het niveau van het Brussels parket-generaal twee perfect tweetaligen nodig. Zij mogen voor mijn part uit Meeuwen-Gruitrode (Tongeren), Malèves-Sainte-Marie-Wastines (Nivelles) of Walhorn (Eupen) komen, mits een perfecte kennis van het Nederlands én het Frans, en liefst ook nog de kennis van onze derde landstaal, het Duits.

2. De Nederlandse Hoge Raad, die fungeert als Cassatierechter, is een rechtscollege dat m.i. midden de hoogste rechtscolleges in Europa op behoorlijke wijze de rol van pacificatie in de rechtsontwikkeling weet te spelen.

Welnu, de leden van dit rechtscollege worden deels gerecruteerd uit vooraanstaande rechtsgeleerden en niet uitsluitend uit magistraten komende uit de lagere rechtscolleges. Zo men het Belgische Hof van Cassatie had willen renoveren, dan had men dit op die wijze moeten doen, veeleer dan een „parachutage” van de Eerste Voorzitter van datzelfde Hof mogelijk te maken en meteen een permanente disfunctie in te bouwen.

3. Hoewel ik mijn viscerale twijfels heb over een depolitisering via de Hoge Raad voor de Justitie, waarvan de helft der leden door de Senaat zal worden benoemd, betreft de kritische benadering de werkbaarheid van de Hoge Raad.

Elk college — Nederlandstalig, Franstalig — bestaat uit 22 leden, waarvan minimum 8 vrouwen; de helft, hetzij 11 leden, zijn magistraten, waarbij de 3 rechtsgebieden moeten vertegenwoordigd zijn en er minstens 1 magistraat van de zetel, 1 van het parket en 1 van één der hoven hiervan deel moet uitmaken.

Hoe met een dergelijke puzzel de kwaliteit, deskundigheid en onpartijdigheid van de Hoge Raad voor de Justitie kunnen prevaleren

boven de representativiteit van de verschillende korpsen, rechtsgebieden, geslachten en beroepen, is mij een raadsel.

4. Tenslotte voorzag het Octopusakkoord ook de magistratenschool, die per gemeenschap zou worden opgericht onder de vorm van inter-universitair centrum. Nadien zou er een samenwerkingsakkoord met de gemeenschappen gesloten worden.

In dat verband moeten mij drie bedenkingen van het hart:

- Voorafgaandelijk mag toch wel even de vraag gesteld worden of er een school moet komen. De Commissie Krings heeft destijds het Franse model van de Ecole de la magistrature in Bordeaux afgevoerd.
- Op een ogenblik dat in de Europese Unie stemmen opgaan om een Europese magistratenopleiding uit te stippelen (colloquium Zutphen, 1996, *The European ambitions of the Judiciary*) — men denke aan de Europese uitvoerbare titel — gaat men een Vlaamse en een Franstalige magistratenschool uitbouwen. *Comprenne qui pourra!*
- De voorbesprekingen binnen het Departement Onderwijs van elke Gemeenschap verlopen in de grootste geheimzinnigheid. Discretieplicht heet dat. Dit is echt niet ernstig. De magistratenschool is een sluitstuk van de gehele hervorming waar de burgers in het algemeen en de juridische wereld (balie, magistratuur, rechtsfaculteiten, ...) in het bijzonder toch enig spreekrecht zouden moeten krijgen.

Uit de weinige „geruchten” die doorsijpelen, moet afgeleid worden dat men zich op een totaal verkeerd pad bevindt.

Het is reeds paradoxaal dat de „*communautaire*” georganiseerde magistratenscholen via het federaal budget zouden gefinancierd worden. Waarom de Vlaamse Interuniversitaire Raad (Vlir) hierbij wordt betrokken, is mij een raadsel. Het is toch niet de bedoeling dat de magistratenschool een annex zou worden van onze universiteiten?

Hoe dan ook, een open debat onder experts zou hier toch wel aangewezen zijn. Daarom neemt het Tijdschrift voor Privaatrecht het initiatief om aan dit thema een colloquium te wijden op 12 maart 1999. Deskundigen uit Nederland, Frankrijk, Italië, Duitsland en Engeland zullen alsdan toelichting geven op hun nationaal systeem van rechterlijke opleiding.

Aldus zal ons Tijdschrift een positieve bijdrage kunnen leveren tot een voor ons land fundamentele hervorming, waarover men vandaag ten onrechte geheimzinnig blijft doen.

Marcel STORME